

Forfatter: Goldschmidt, M. A.

Titel: Udrag fra Hjemløs

Citation: Goldschmidt, M. A.: "Hjemløs", i Goldschmidt, M. A.: *Hjemløs*, udg. af Mogens Brøndsted ; Harald Jørgensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1999, s. 339. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-goldschmidt04-shoot-idm140467280715808/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Hjemløs

kariere, og da han ender med at blive skudt selv ved en forræderi-proces, giver Otto den »rigtige« forklaring: det var hans ufødte barn der skød ham, ligesom han selv efter døden vil dræbe sin morder (II s. 196). Det er de afsporede og forvildede lidenskaber, hvori ikke Gud findes, men en Nemesis der slår om sig som beruset (de Castros ord ovf. s. 336).

Ottos egne motiver er også blandede. Over for generalen, der har mistro til uselviske bevæggrunde, forklarer han sin tilslutning med personlig ambition; men desuden tilstår han sin »poetiske« længsel efter noget stort og helt. Ligesom i Platons *Symposion* ses menneskets Eros som en hugen efter at komplettere sig, eller med Schøtts ord fra fortællingens eget symposion (I s. 156), at fylde en opgave uden for sig selv. Otto betros at føre en bataljon og får derved rakt den »hank« til virkelighedens verden, som han havde drømt om under folkefesten og bedt om på Colosseum (billedet genkommer II s. 166). Bataljonen splittes dog af modstridende ordrer og bliver revet op af fjendens ryttere (hvoriblandt en greve søn hjemmefra dukker op som østrigsk officer – det sidste af rejsens mange frapperende gensyn). I nederlaget mødes han med komtesen, hvis magnetiske dragning jo var den egentlige årsag til hans komme; og mødet lader anc at dragningen mod hende kan være den egentligste grund til hans fiasko.

I en ensom bjerggård oplever de en kort stund af lykke, inden begivenhederne tvænger dem videre til revolutionens centrum Paris. På hende virker ildkampene erotisk hidsende, hun bliver en hævnens furie – som om Ottos fordums tro på en gud i lidenskabben genkommer i forvrænget skikkelse. I en slags pligtfølelse tilbyder han hende ægteskab, men hun vil ikke til hans kolde land. Deres forbindelse har stået under Apollons auspicer; i Belvedere-medaljonen har han hentet opmuntring til striden, og i den har hun set hans indvielse dertil (II s. 163). Det var som en forening af død og poesi, nu er dåden sunket sammen i krudtrøg, og poesien er det eneste han kan vende hjem med. Han drømmer som tidligere om et dommedagsdigt (ovf. s. 332), og hans sidste ord til den grevelige »borgerinde« var en dom over Europas frihedskamp (II s. 197). Men det er historiens ironi at der samtidig fældes dom over

ham selv. »Der har ikke været Renhed og Højhed nok i hans og de andres Stræben; Sagen er hjemsendt til en ny og bedre Behandling«, hedder det i efterskriften. Således bliver helten hjemsendt fra militærtjenesten. I hjemmet skal de definitive prøver stå.

TREDJE DEL. HJEMGANGEN

Den afsluttende del *Hjem* er ligesom udenlandsfærden lagt an som en stribe gensyn. Blot ses fortiden nu ikke i forstørret gentagelse, men i fordybet videreførelse. Og samtidig melder fremtiden sig med sine fordringer. Otto føler sig udvalgt til en mission, men er stadig uvis om hvori den skal bestå, ja ved end ikke hvad han praktisk skal leve af. Han har trangen til at nå »hjem«, men kender endnu ikke målet eller omkostningerne. Gensynene med venner og familie er alle tilrettelagt som slørede retningsvisere, positive eller negative.

Allerede det indledende natursceneri er billedligt. Han sejler over Lillebælt ligesom hin forsommer da han besøgte moderen (II s. 201); nu er det eftersommer, høstens og fuldbyrdelsens tid. Det første besøg gælder Mendoza, hvis udbytte af rejsen har været mere reelt: han er blevet gift med de Castros søster med sejrnavnet Mirjam og etableret i en herregård. Men han har kunstnerkaldet i sig og kan ikke som H.C. Andersens Antomo falde til ro i en komfortabel godsejertilværelse. Konflikten er for ham tilspidset ved at hans jødiske kompositioner ikke anerkendes som nationale, hvortil kommer lokale pinlige udslag af antisemitisme; dette af Goldschmidt kun altfor gennemspillede tema skal næppe betragtes som personlig afreagering, men som en skærpet henvisning på hvad Otto trænger til at vide. At være kaldet og udvalgt er uforeneligt med borgerlig behagelighed. Et nærmere fingerpeg giver meddelelsen om at de Castro er ved at finansiere en fabrik i nærheden for Peter Krøll – frugten af Ottos mellemkomst. Og til yderligere markering af at Otto her får vist sin fremtid, præsenterer Mendoza sin lille søstersøn opkaldt efter ham. Otto ser i barneblikket selve skæbnen stirre på sig: det er barnet i ham selv, begyndelsen og endepunktet for den hele udvikling.

En anden inkarnation af barndommen er Ottos yngre bror Vil-